

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

25. De Erælatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

qui in maioribus celebrioribusq; oppidis constituuntur; quibus præter Ecclesie propriæ curationem; certarum quoque Ecclesiarum, & certorum presbyterorum, qui minoribus Ecclesijs præstant, inspectio & observatio committitur: *ut videtur colligi ex cap. ult. de Off. Archipresbyteri, innuit Panormitanus in cap. Ad audienciam, de Ecclesijs adifician.*

Secundo quaeritur, An Plebanus Ecclesiasticum beneficium habeat? Respondeo habere; sic enim colligitur ex *c. Quod Dei timorem, de statu Monacho. Et ea super specula, ne clerici, vel Monachi, c. l. Ne clerici, vel Monachi, in sexto.*

Tertio quaeritur, An Plebanus animarum curam habeat? Respondeo, iure communi habere: non id enim obscure indicant. *cap. Quod Dei timorem, de statu monacho, c. cap. l. Ne Clerici, vel Monachi, in sexto.*

Quarto quaeritur, An Plebanus dignitatem habeat? Respondeo, in iure communi Canonico, tantum dici eum habere curam animarum, ut constat ex locis supra citatis. At in quibus, Plebanus in iure dicitur Prælatum, *ut videre est in locis supra citatis, cap. super specula, ne clerici, vel Monachi, c. l. eod. tit. in 6. at Prælatum dignitatem habet, Respondeo, cum Gloss. Et Abbate in c. 2. de iudic. Prælatum in iure generaliter dici eum, qui est in Ecclesia Præfectus, & personatum habet, ac proinde omnis Parochus & Beneficiarius curæ animarum Præfectus, Prælatum vocatur in cap. de Reclorib. de Clerico agrotante.*

Quinto quaeritur, An Plebanus etiam si nondum sacerdos sit creatus, comprehendatur in *c. super specula, ne clerici, vel Monachi, ubi excommunicatio constituitur aduersus Archidiaconos, Diaconos, Plebanos, Præpositos, & alios clericos personatum habentes, & presbyteros, qui legibus, & medicis operam dederint. Respondeo, comprehenditur, ut eo loco Gloss. annotauit, quia in ea constitutione generatim dicitur, Plebanos, ac ubi vis non distinguit, nec nos distinguere debemus.*

Sexto quaeritur, An Plebanus personatum habeat? Respondeo, habere, quoniam in Ecclesia personatum habet is, qui in ea prærogatiuam per honorificumque gradum tenet, quo clericis eiusdem Ecclesie antecedit, vel in sedendo, vel in suffragio & sententia ferendo, vel in incessu, vel in publicis supplicationibus: sed Plebanus est Præfectus Ecclesie habetis capellas, quibus clerici tanquam Vicarij præficiuntur, ut colligitur ex capitib. supra citatis.

C A P. X X I I.

De Præcentore.

Primo quaeritur, Quis sit Præcentor? Respondeo, in Ecclesijs, præsertim Cathedralibus, siue Collegiatis inter eos, qui sunt præditi dignitate, numerari Præcentorem, qui solet etiam Cantor vocari: sit mentio Præcentoris in *c. cum olim, de consuetudine.* Olim siquidem cum esset instituta schola Cantorum ad diuinas laudes in choro decantandas, sicut toti scholæ cantorum vnus præfectus erat, qui Primicerius dicebatur: sic toti cantorum Choro in duas partes diuiso vnus præerat, qui Antiphonas & Psalmos inchoabat. Nam Psalmi alterius versibus à clericis cantabantur, & Præcentoris erat cantum incipere. Vnde & alicubi dicitur Cantor, alibi Præcentor, ut in Ecclesijs Anglicanis, *c. cum olim, de consuet.* Quomodoque vocetur, dignitatem, vel saltem personatum habet, *ut patet ex cap. cum olim, citato, quoniam in choro, consessu, comitijs Canonicorum, & suffragiis ferendis prærogatiuam obtinet.*

Quæres, An eius munus in iurisdictione & cura animarum consistat? Respondeo, minime, nisi ubi fuerit consuetudine introductum.

Secundo quaeritur, Quisnam Succentoris nomine intelligatur? Respondeo, in quibusdam Ecclesijs maxime Cathedralibus solet esse beneficiarius. Succentor appellatus, cuius est mentio in cap. Inter dilectos. De excess. Prælator.

Eius autem munus & officium est, absente Cantore siue Præcentore incipere tantum in choro, Antiphonas & Psalmos inchoare. Vade in quibusdam Ecclesijs vocatur Vicecantor, quia Cantoris vice fungatur.

C A P. X X I I I.

De Magistro scholæ.

Primo quaeritur, Quemnam Ecclesie quædam Scholasticum nomen? Olim Ecclesie Cathedralibus vnus aliquem constituitur solebat, qui clericos omnes inferiores cantum Latino sermone, & alias artes ac disciplinas doceret, ut sciret Latine legere, scribere, loqui, & cantare, & ut q; de officiis diuinis recitarent, probe intelligerent, ac proinde eum Magistrum scholæ vocabant, qui in modo etiam in nonnullis Ecclesijs dicitur Scholasticus, in alijs Scholarchus, hoc est, scholæ Præpositus, siue Præfectus.

Secundo quaeritur, An scholæ Magister dignitatem habeat? Respondeo, dignitatem aut saltem personatum in Ecclesijs Cathedralibus habere: alicubi etiam est alius eo inferior, dignitate quoq; ac personatu præditi, qui dicitur Vice-scholasticus, absentis Scholastici munus & officium & exequi & præstare solitus.

Porro annotandum est olim, Scholasticum vocari solitum Aduocatum. *l. 2. C. ad litem aduocato.* Lex est in Codice Theodosiano, in hæc verba: Non latet, Scholasticus vltra modum acceptis honorarijs in defensione causarum annuam Et sumptus accipere consueuisse. In Concilio Sardicensi, cap. 10. Scholastici ex foro dicuntur, & in Concilio Carthagenensi, cap. 99. Iudices Scholastici. In martyrio Dorotheæ Virginis, Theophilus quidam aduocatus, Præsidis Scholasticus vocatur. *Scholasticus nomine,* inquit Tacitus lib. de Oratoribus, *primum nuncupati sunt Rhetores, Et Declamatorum scitarum: deinde à filiis lucibus transit ad verba.* Plinius 2. epist. *Adhuc Scholasticus tantum est.*

C A P. X X I V.

De Capellano maximo, siue maiore, ut vocant.

Primo quaeritur, quis Cappellanus maior, siue Magnus, siue Maximus vocetur? Sciendum est, in quibusdam Ecclesijs, potissimum Cathedralibus, inter alios in dignitate, vel personatu constitutos, quendam esse, quem Cappellanus maiorem vulgo appellant: cuius munus & officium ex ipsarum Ecclesiarum consuetudine & more pendet: Nam cum in Ecclesijs solent esse multi Cappellani: dictus est Cappellanus maior, si, qui ceteris Cappellanis honore & dignitate præstat. Et forsasse partes eius erant curare, ut ceteri Cappellani suum officium debitis temporibus obirent. Quare vbiunque more Patrie vel Ecclesie dignitatem, aut Personatum habere intelligitur, numerari debet inter eos, qui sunt personatu, & dignitate præditi, ut in Ecclesia Toletana censetur.

C A P. X X V.

De Prælato.

Primo quaeritur, Quis Prælati nomine accipiatur in iure? Hanc questionem tractat Abbas *ca. Decernimus de iudi. num. 16.* Glossa in eo capite ait: Prælatorum nomine intelligi eos, qui iurisdictionem ordinariam habent, ut Episcopi, Abbates, & alij Ecclesiastici Iudices ordinarij: & hi proprie, *ut Abbas tradit,* Prælati dicuntur in iure. Minus etiam proprie, eodem teste Abbate, vocantur Prælati, qui in Ecclesia, sine Iurisdictione prærogatiuam, & hono-

& honorificum gradum habent, ut P. bani, Decani, Archiepiscopi, & similes. cap. 1. de atat. & qualis. ordinandor. cap. Romana. §. Nec sciam. De foro compet. in sexto. Item late & imple appellatur Prælati, Rectoria Ecclesiis curam animarum habeat, ut colligitur ex cap. 1. de clerico agrotan. At non proprie dicuntur Prælati: Nam in Clem. dudum. §. In Ecclesiis de sepultu. Rector, & Prælati separati ponuntur. Hinc apparet, proprie in iure Prælatos dici eos Religiosos, qui Monastici Conventus, siue cœnobii totam curam & administrationem cum Iurisdictione ordinaria habent.

CAP. XXVI.

De beneficiis regularibus, & Manualibus.

Primo quaeritur, Quod beneficium Regulate dicatur in iure? Respondeo, illud quod fundatione, dotatione, institutione, iure, privilegio, vel consuetudine dari, aut conferri non potest, nisi clericis certæ religionis in iure & regula adstrictis: ut colligitur ex cap. 1. de Cappell. Monacho. Doctores videm. Et cap. de beneficiis, de præben. in sexto, Glossa in §. Item ordo in verbo, regularibus de collat. an pragmat. Rebus in Præben. benefic. it. regularia beneficia multiplicia.

Secundo quaeritur, An beneficia regularia dentur iure tituli, an iure administrationis tantum? Respondeo, cum Romani Pontificis indulgentia dantur clericis, nullo voto religionis professis, iure administrationis conferri, non autem iure tituli. At vero clericis eius religionis, cuius sunt beneficia, regula & professione adstrictis, dantur iure tituli.

Sed sciendum est, etiam cum in hos clericos religiosos conferantur, saepe dicit, ea iure & ratione administrationis dari: quod non impedit, quo minus, & iure tituli eadem collata intelligamus. Religiosi enim cum perpetuæ paupertatis votum solemniter fecerint, proprium quid amplius iam habere non possunt; ac proinde, cum suæ religionis beneficia superiorum auctoritate consequuntur, & obtinent, habere potius iure & ratione administrationis, quam iure tituli dicuntur, ne putent se fructuum, ac proventuum dominos esse, sed tantum usufructuarios: ex beneficiis enim fructus percipiunt ad usus vitæ necessarios; cum tamen cæteri beneficiarii ratione tituli fructus beneficiorum colligant, & accipiunt tanquam operæ & laboris mercedem. Rursus, religiosi dicuntur iure & ratione administrationis beneficia religionis obtinere, ut sibi commenda, siue commissaria: quia ita habent ea, ut superiorum suorum nutu possint revocari, eo quod Monachi voluntas superioris est voluntati subiecta: cum tamen cæteris beneficiariis secularia beneficia non nisi iustis de causis adimi queant. Quare cum dicuntur Religiosi beneficia suæ religionis iure administrationis, ut sibi commissa, vel commenda habere, non hoc ideo dicitur, quia ius non habeant fructus percipiendi, aut eo quod rationem reddere cogantur. De omnibus enim in universum fructibus beneficij libere statuere possunt, quamvis non nisi in bonos usus impendere eos fructus debeant.

Tertio quaeritur, Ex quibus beneficium regulate dignosci queat? Respondeo, vel ex fundatione, & dotatione, vel institutione eius, vel collatione, quod si nihil horum contingerit, tunc beneficium regulate conferitur, si hi qui conferunt, non nisi clericis regula certæ religionis adstrictis conferunt. Roget quispiam, an regulate beneficium transeat aliquando in seculare, & de contrario? Respondeo, spatio quadraginta annorum regulate beneficium in seculare conuertitur, & de contrario, ut colligitur ex cap. cum de beneficio, de præben. in sexto, & Clem. 1. de supplen. Præben. neglig. Ius enim Canonice voluit, ut tanto temporis intervallo beneficij status quadam præscriptione mutaretur, ita ut Religio, aut Ecclesia secularis suum beneficium amitteret, quippe aliarum rerum do-

mina etiam præscriptione, ex vno in alium transferuntur.

Et animadvertendum est, regulate beneficium, aut seculare, statum suum præscriptione mutare, quando quadraginta annorum spacio, clericis certæ religionis regulam professis sine vlla Romani Pontificis indulgentia datur. Dicimus, sine vlla Romani Pontificis indulgentia: quia non sufficit, si regulate beneficium in clericum omni religionis voto solutum, quadam Romani Pontificis relaxatione conferatur. Nec etiam satis est, si eadem Principis indulgentia detur clericis secularibus iure administrationis, commendationisve, non tituli.

Ex quo fit, ut regularia beneficia, quas Abbatis vel Prioratus appellant, multi Cardinales, & alij primarij Ecclesiastici viri, Romani Pontificis auctoritate possideant. Nec idcirco desinunt esse regularia beneficia: siquidem eis non conferuntur, ut ea iure tituli habeant, sed iure administrationis, eisque potius commendantur, quam conferuntur. Deinde Romani Pontificis privilegio, vel auctoritate Religiosi, nonnunquam seculare beneficium habent: quod tamen non ob id desinit esse seculare, nec enim ipsis datur, ut iure tituli habeant, sed iure administrationis, & commendantur, & committitur.

Quarto quaeritur, Undenam beneficia regularia primū orta sint? Respondeo, cum quibusdam Monachorum Cœnobiis auctoritate Romani Pontificis aliquas ecclesias fuisse coniunctas, ea conditione & lege, ut in eis Vicarij perpetui, ex ipsis Monachis constituerentur, & ipsis cœnobiis subiectæ essent. Deinde multis Abbatis, & Prioribus Monasticorū Conventuum Præfectis annui sunt Abbati aut Priori destinati & additi fructus, certa quadam portione relicta ad commoda Monachorum alimenta. Præterea liberalitate & munificentia Principum, Regum, & aliorum diuitum, ac potentum hominum fundata, & dotata sunt pleraque Monachorum cœnobia, quibus sunt præfecti Abbates vel priores, eisque assignati redditus annui quibus sustententur. Hisigitur modis sunt beneficia regularia instituta: & quia magna fuit aliquando Regum, & aliorum Principū pietas ac liberalitas in Ecclesias, & præsertim in Monachorum conventus & Collegia ideo multi Abbates & Priores opulentissimos beneficiorum redditus obtinent, ut in Germania, Polonia, Gallia, Hispania, Italia, Sicilia, & olim in Anglia, & Scotia.

Quinto quaeritur, An aliquando regulate beneficium conferri queat clericis secularibus? Respondeo, in ea. Inter quatuor, De religiof. domib. Sic haberi, Quamdiu Monasteria per regulares remanere potuerint ordinata non sunt ad seculares clericos transferenda: sed si regulares defuerint, propter eorum defectum, in eis seculares clerici poterunt ordinari. Hæc ibi Abbas hoc loco docet, hunc ordinem esse servandum, ut si alij eiusdem cœnobij fuerint, hi adhibeantur, sin minus, aduocentur alij Monachi alterius cœnobij, eiusdem tamen ordinis. quod si nec hoc fieri queat supponantur alij alterius ordinis religiosi, ut colligitur ex cap. Relatum, ne clerici, vel Monachi. Quod si etiam hi desiderentur, tunc seculares clerici in eorum locum sufficiuntur.

Sexto quaeritur, An quando nulli omnino sunt religiosi, quibus regulate beneficium conferatur, seculares clerici Episcopi auctoritate præfici queant? Respondeo, cum Abba. in ea. Inter quatuor de religiof. dom. poli. Sic enim dicitur: propter regularium defectum, in eis seculares clerici poterunt ordinari.

Septimo quaeritur, An Monachus eo ipso quo est Monachus, regulate beneficium habeat? hoc est: An Monachus beneficium regulate conferatur? Glossa in Clem. Dispensatam, in verbo, beneficij, de Indic. sentit Monachatum esse officium sicut officium Sacristæ aut Custodis, ac proinde insinuat, Monachatum esse regulate beneficium; ac ita Monachum eo ipso regulate beneficij habere, quia auctoritate Superioris, in Monachorum numerum cooperatur, & recipitur, & ob hoc vna eū cæteris habet ius eligendi, & suffragium ferendi in comitiis: habet etiam ius